

Білорусов Сергій Георгійович

*директор Херсонського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, к.т.н., доцент,
Заслужений працівник освіти України.*

ЗАСАДИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОБЛАСНОГО ЦЕНТРУ ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ У СФЕРІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Сучасна кадрова політика в Україні передбачає удосконалення професійної підготовки кадрів та запровадження інноваційних технологій добору та навчання. Наголошено на необхідності розвитку конкурентоспроможних спеціалізованих закладів післядипломної освіти. Розкрито засади формування конкурентоспроможної діяльності регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації у сфері надання освітніх послуг. Запропоновано модель, чіткий механізм і систему заходів щодо реалізації головних цілей політики якості надання освітніх послуг та ефективності управління власним розвитком.

Ключові слова: політика, кадри, підвищення кваліфікації, освітній заклад, співпраця, послуги, конкурентоспроможність.

Belorusov Sergey

THE PRINCIPLES OF THE COMPETITIVENESS OF THE REGIONAL CENTER OF RETRAINING AND SKILLS IN PROVIDING EDUCATIONAL SERVICES

Modern personnel policy in Ukraine provides for improving professional training and introduction of innovative technologies selection and training. The necessity of competitive specialized graduate schools. Disclosed competitive bases of formation of the regional center of retraining and advanced training in the field of education. The model, a clear mechanism and system of measures to implement the major policy goals of the quality of educational services and the efficiency of its own development

Keywords: politics, personnel, Increase qualifications, educational institution, Collaboration, services, competitiveness.

Белорусов Сергей Георгиевич

ОСНОВЫ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ОБЛАСТНОГО ЦЕНТРА ПЕРЕПОДГОТОВКИ И ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ В СФЕРЕ ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ

Современная кадровая политика в Украине предусматривает усовершенствование профессиональной подготовки кадров и внедрения инновационных технологий отбора и обучения. Отмечена необходимость развития конкурентоспособных специализированных учреждений последипломного образования. Раскрыты основы формирования конкурентоспособной деятельности регионального центра переподготовки и повышения квалификации в сфере предоставления образовательных услуг. Предложена модель, четкий механизм и система мероприятий по реализации главных целей политики качества предоставления образовательных услуг и эффективности управления собственным развитием.

Ключевые слова: политика, кадры, повышение квалификации, образовательное учреждение, сотрудничество, услуги, конкурентоспособность.

**СПЕЦВИПУСК ДО 20-РІЧЧЯ ОРІДУ НАДУ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні перед Україною постають нові вимоги щодо належного рівня адміністративної спроможності органів публічної влади, професіоналізму, стандартів і процедур їх роботи, а також взаємодії і співпраці органів державної влади та місцевого самоврядування. Добір кадрів для органів публічної влади здійснюється відповідно до чинного законодавства та схваленої Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року [1].

Стратегія державної кадрової політики передбачає використання інноваційних технологій добору кадрів, удосконалення національної системи професійної підготовки, зокрема, закладів, які здійснюють перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів з урахуванням реальних потреб у сфері публічного управління та адміністрування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. В умовах інтеграції України у глобальний гуманітарно-економічний простір та наближення до європейських стандартів функціонування вищих навчальних закладів приділяється значна увага питанням їх конкурентоспроможності в контексті скорочення кількості ВНЗ з метою підвищення ефективності діяльності та оптимізації витрат щодо утримання. Дослідженням різних аспектів конкурентоспроможності ВНЗ присвячені праці таких відомих вчених: Я. Г. Берсуцького, О. А. Грішнєвої, Н. І. Константюк, Е. М. Лібанової, І. Р. Лошенко, О. Ф. Мельнікова, С. А. Мохначева, Л. І. Семенюк, О. Ю. Оболенського, В. М. Олуйка, Т. Б. Решетілової та ін. Крім того, цікавими є дослідження українських вчених Н. І. Константюка з питань основних засад підвищення конкурентоспроможності вищої освіти в умовах формування глобальної економіки, О. В. Босака з огляду факторів конкурентоспроможності ВНЗ у системі формування економіки знань, М. П. Войнаренко та Н. В. Валькова щодо формування критеріїв конкурентоспроможності ВНЗ. Цікавим є опис Є. М. Хриковим теретичних засад, макротехнологій та особливостей управління навчальними закладами в сучасних умовах [4, 5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У більшості публікацій зазначена тематика стосується функціонування та підвищення конкурентної спроможності ВНЗ, а не спеціалізованих закладів післядипломної освіти системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, які потребують вдосконалення в умовах децентралізації влади та коригування пріоритетних актуальних знань, вмінь та навичок, підвищення ефективності професійного навчання кадрів шляхом створення умов оптимізації діяльності в конкурентному освітньому середовищі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). В даний час в Україні невідкладними для вирішення в контексті нової кадрової політики, що розроблюється, сформовані завдання: удосконалення національної системи професійної підготовки, зокрема, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів з урахуванням реальних потреб у фаховому персоналі; розвитку конкурентоспроможних спеціалізованих закладів післядипломної освіти, що потребує змістовного опрацювання та розкриття засад конкурентоспроможності діяльності регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації у сфері надання освітніх послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Потужні інтеграційні процеси входження України світове співтовариство, асоціація з ЄС, розширення зв'язків з європейськими країнами в межах освітнього простору зумовлюють стрімке зростання як попиту на фахівців конкретних галузей, так і вимог до їх професійної кваліфікації, формування ринкових відносин з питань надання освітніх послуг у сфері державного управління.

У наявному конкурентному середовищі головним стратегічним завданням навчальних закладів системи післядипломної освіти державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування стає забезпечення конкурентоспроможності пропонованих освітніх послуг, зокрема підвищення кваліфікації. Але неважко помітити, що така конкурентоспроможність має, так би мовити, два рівні. З одного боку, навчальний заклад прагне до популярності серед споживачів освітніх послуг, бажаних отримати певний фаховий рівень. З іншого – найкращою гарантією такого попиту виступає конкурентоспроможність випускників з точки зору органів публічної влади як споживачів відповідних професійних знань та умінь. Наголошено на необхідності розроблення узгоджених позицій з модернізації системи професійного навчання державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, врахуванні кращого міжнародного досвіду, прийнятті спільних рішень щодо подальшої роботи Нацдержслужби і навчальних закладів у галузі знань «Публічне управління та адміністрування», з метою перетворення публічної служби України в європейську. Визначено, що каталізатором цих процесом в регіонах мають стати ВНЗ, які готують відповідних фахівців, обласні центри перепідготовки та підвищення кваліфікації та нові об'єднані територіальні органи Нацдержслужби, як основні осередки забезпечення конкурентоспроможності державної служби.

Нині ухвалена Стратегія реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року, готується до запровадження новий Закон України «Про державну службу»; проходить стадію модернізації система підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, яка має відповідати вимогам європейських стандартів; забезпечувати координацію спільної діяльності навчальних закладів, органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо формування змісту навчання; створювати умови для конкуренції між суб'єктами системи післядипломної освіти; розробити процедуру контролю і оцінки діяльності навчальних закладів як передумови забезпечення ефективності професійного навчання.

Херсонським обласним центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій (далі – Центр) розроблено модель управління, яка передбачає стратегію власного розвитку з метою підвищення конкурентоспроможності при наданні освітніх послуг. Вона визначає основні пріоритети діяльності, обґрунтування концепції розвитку Центру та розробку альтернативних стратегій функціонування.

Проведено змістовний аналіз наявного потенціалу Центру за основними напрямками його діяльності, згідно з визначеними та прийнятими критеріями та показниками оцінки роботи, з метою його вдосконалення. Реалізується перспективне планування управління, яке має сприяти формуванню чітких механізмів та системи заходів щодо реалізації головних цілей діяльності та забезпечити підвищення конкурентоспроможності закладу та ефективності управління його розвитком.

Відпрацьована схема управління навчальним процесом та організації взаємодії всіх зацікавлених у навчанні сторін, яка враховує організаційно-розпорядчі та консультативно-дорадчі функції, притаманні державним службовцям, фахові вимоги замовників навчання.

З 2009 року Центр сертифікований на систему управління якістю ДСТУ ISO 9001-2009. Відпрацьовано критерії та показники оцінки роботи Центру відповідно до затвердженої політики у сфері якості. Визначено цінності, які передбачають забезпечення виконання статутних завдань Центру та дотримання належної репутації, авторитету, престижу та конкурентоспроможності закладу.

Реалізація принципу інтеграції навчання, науки та практики в умовах діяльності Центру потребувала здійснення системних кроків:

- наукового обґрунтування засад підвищення кваліфікації кадрів;
- організації навчального процесу відповідно до європейських стандартів, формування сучасного змісту навчальних дисциплін та методик викладання;
- проведення наукових досліджень з питань вдосконалення публічного адміністрування, діяльності державних службовців, навчальних технологій тощо;
- використання висококваліфікованих фахівців органів державної влади, наукових та науково-педагогічних працівників навчальних закладів і наукових установ при розробці наукового та навчально-методичного забезпечення;
- розвитку різноманітних форм наукової творчості слухачів Центру (творчі студії, конкурси, тренінги, семінари);
- організації та забезпечення стажування науковців та викладачів, задіяних у процесі підвищення кваліфікації, в органах державної влади, їх участь у державних та регіональних цільових програмах тощо [2].

В умовах обґрунтованого зростання попиту та вимог щодо якісного підвищення кваліфікації посадовців зазначені дії надалі мають здійснюватись на тлі формування ринкових відносин з питань надання освітніх послуг у сфері управління та розширення зв'язків з країнами Євросоюзу в межах єдиного освітнього простору.

Центром здійснено аналіз власної діяльності з точки зору підвищення конкурентноздатності. Наголошено на змісті та науковій новизні пропонованих освітніх послуг, створенні умов для дистанційної та виїзної (на базі районних органів влади) форм навчання [3]. Сформоване коло наукових інтересів Центру зосереджене на проведенні прикладних досліджень проблем перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади.

Результатом наукового та методичного співробітництва Центру з Одеським регіональним інститутом державного управління НАДУ при Президентові України (далі –ОРІДУ) є проведення прикладних наукових досліджень з питань:

- кадрової політики в органах державного управління і місцевого самоврядування, залучення, закріплення та адекватного використання на службі спеціалістів, створення умов для реалізації ними професійного потенціалу;
- організації дистанційного навчання в підвищенні кваліфікації кадрів;

- системного розвитку професійних якостей державних службовців;
- динаміки кар'єрного просування молодих державних службовців;
- запровадження інновацій та підвищення конкурентоспроможності діяльності регіональних центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації.

Здійснено видання науково-методичних розробок: «Організація наукової діяльності в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів державного управління та місцевого самоврядування», «Реалізація функції «планування» в системі управління закладом післядипломної освіти», «Стратегічне управління розвитком підприємств», «Вивчення та задоволення потреб професійної діяльності» та ін., в яких висвітлюється спектр питань щодо основних засад конкурентоспроможності навчальних закладів.

Діяльність Центру ґрунтується на принципах науковості, наступності на безперервності надання освітніх послуг, використання можливостей сучасних інформаційних технологій навчання, економічної доцільності, узагальнення та впровадження передового педагогічного та фахового досвіду для підтримки державних стандартів щодо освіченої, гармонійно розвинутої особистості посадовця, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін і розвитку інституту державної служби.

Центр на замовлення виконує соціологічні дослідження щодо правозастосувальної діяльності та підвищення ефективності роботи персоналу органів державної влади. Проводить щорічно 3–4 науково-практичні конференції з питань соціально-економічного розвитку регіону та удосконалення форм і методів роботи органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Системному характеру роботи сприяла практика укладання договорів про співпрацю Центру з вишами, що дало можливість вивчати та впроваджувати досвід роботи в галузі післядипломної освіти. В межах Договору про співробітництво між Херсонською обласною державною адміністрацією та ОРІДУ при Центрі діє дистанційне навчально-наукове відділення ОРІДУ для координації, науково-методичного супроводу роботи з кадрами, цільового стажування слухачів і підготовки магістрів державного управління для регіону.

Розроблена методика оцінки (аналізу) діяльності закладу щодо надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації кадрів, яка базується на показниках: стиль керівництва Центром; ступінь платоспроможності; рівень заробітної плати працівників та принцип преміювання; наявність нематеріальних активів (ліцензій на інтелектуальну власність); обов'язкове виконання зобов'язань перед діловими партнерами; стабільність, або швидка зміна складу колективу; вартість наданих послуг; чисельність висококваліфікованих викладачів, кадрів; використання в роботі сучасної оргтехніки та телекомунікаційних приладів; впровадження в діяльність Центру ноу-хау, авторських розробок; ступінь використання вже наявного інтелектуального потенціалу колективу; розвиток зовнішніх зв'язків для покращення діяльності; загальна репутація закладу; рівень а якості надання освітніх послуг.

Як результат, останні три роки Центр є переможцем регіонального етапу Всеукраїнського конкурсу якості продукції (товарів, робіт, послуг) «Кращі товари та послуги Херсонщини» в номінації «Роботи та послуги, які виробляються або надаються у побутовій та виробничих сферах». Складовими успіху Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації визначено: доступність, оригінальність, конкурентоспроможність освітніх послуг; мінімізація витрат; пошук розширення ринку освітніх послуг, вдалий довготерміновий маркетинг, постійне оновлення навчальних програм (включення до професійних програм нової тематики відповідно до змін чинного законодавства); постановка та досягнення реальних цілей (виконання та перевиконання плану-графіку). Складено перелік показників щодо посилення економічної спроможності; контролю за виконанням договірних умов щодо надання освітніх послуг; функціонування аналітичної групи, яка відповідає за якість роботи кожного відділу відповідно до системи якості; створення на базі Центру лабораторії з питань удосконалення підготовки кадрів державної служби та місцевого самоврядування; кваліфіковане ведення бухгалтерської документації, поточної звітності; повного виконання плану-графіку підвищення кваліфікації; скорочення витрат на утримання управлінського та допоміжного персоналу; скорочення витрат на функціонування, поліпшення репутації закладу та реклами діяльності.

Крім того, стратегія успіху сучасного освітнього закладу забезпечується: підбором та вдалим розташуванням висококваліфікованих працівників (фахівців); наявністю сучасної орг- та медіа-техніки; гнучкою системою матеріальної винагороди, стабільною оплатою праці; чіткою та злагодженою організацією праці та високим рівнем продуктивності, оперативним та креативним вирішенням питань; впровадженням в роботу новітніх комп'ютерних технологій; розумними пропорціями чисельності керівного складу, технічного персоналу та фахівців. Зокрема, успіх сучасного освітнього закладу залежить від моніторингу стану витрат, виходу на ринок освітніх послуг з новими життєво необхідними проектами (в числі перших), достатньо низької собівартості наданих послуг, розширення переліку конкурентоспроможних освітніх послуг, формування банку інтелектуальних наробок. Центр має

досвід залучення інвестицій через участь у європейських проектах підтримки реформ державного управління в Україні (понад 12-ти проектів), у межах яких підвищили кваліфікацію понад 2000 осіб.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Центр планує продовжити роботу щодо удосконалення підвищення кваліфікації кадрів, проведення оцінки конкурентного зовнішнього та внутрішнього середовища та визначення змісту робочого циклу ефективного функціонування Центру відповідно до ліцензії Міністерства освіти та науки України щодо підвищення кваліфікації фахівців, затверджено план спільних наукових та навчально-методичних заходів з ВНЗ фахового спрямування. Заплановано щорічне проведення за визначеною методикою оцінки власних переваг та переваг конкурентів з метою вдосконалення діяльності та підвищення якості освітніх послуг.

Серед пріоритетних напрямів навчальної роботи Центр визначає: активне застосування тренінгових програм навчання керівників підприємств всіх форм власності, структурних підрозділів органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань запровадження сучасних методів управління персоналом, надання якісних державних послуг громадянам, використання сучасних стратегій регіонального розвитку; запровадження кластерних підходів в організації співпраці з іншими спорідненими навчальними закладами; посилення пропозицій надання власних освітніх послуг в контексті підвищення конкурентоспроможності Херсонської області.

Література.

1. Розпорядження Кабінету міністрів України від 18 березня 2015 року №227-р «Про схвалення Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/227-2015-%D1%80>.

2. Білорусов С. Г. Роль наукових досліджень у розвитку конкурентоспроможності Центру щодо надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації управлінських кадрів // Інновації в державному управлінні: системна інтеграція освіти, науки, практики: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 27 трав. 2011 р.: у 2 т. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, С. В. Загороднюка. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 2. – С. 458–460.

3. Білорусов С. Г. Конкурентоздатність регіонального Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації щодо надання освітніх послуг // Сучасні тенденції економічної теорії і практики: світовий досвід та вітчизняні реалії: Зб. наук.-метод. Праць. – Херсон : видавництво ХДУ, 2011. – С. 11–13.

4. Босак О. В. Фактори конкурентоспроможності вищих навчальних закладів в системі формування економіки знань / О. В. Босак // Регіональна економіка. – 2008. – № 4. – С. 223–227

5. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом: Навч. посіб. – К. : Знання, 2006. – 365 с.